ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 5ης Μαΐου 1994 *

Στην υπόθεση C-21/92,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Finanzgericht Düsseldorf (Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Marlies και Heinz-Bernd Kamp

και

Hauptzollamt Wuppertal,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία και το κύρος του άρθρου 3α, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ, του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 13), όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1639/91 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 1991 (ΕΕ L 150, σ. 35),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. C. Moitinho de Almeida, πρόεδρο τμήματος, R. Joliet, G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse και M. Zuleeg (εισηγητή), δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: F. G. Jacobs
γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— οι σύζυγοι Kamp, εκπροσωπούμενοι από τον Mechtild Düsing, δικηγόρο Münster,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπουμένη από τους Claus-Dieter Quassowski, Regierungsdirektor, και Ernst Röder, Ministerialrat στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομίας,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπουμένη από τη Sue Cochrane, από το Treasury Solicitor's Department, επικουρούμενη από τον David Anderson, barrister,

— το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενο από τους Bernhard Schloh και Arthur Bräutigam, νομικούς συμβούλους,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένη από τον Dierk Booß, νομικό σύμβουλο,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις των προσφευγόντων της κύριας δίκης, της Γερμανικής Κυβερνήσεως, της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπουμένης από τη Lucinda Hudson, του Treasury Solicitor's Department, επικουρούμενη από τον Christopher Vajda, barrister, του Συμβουλίου και της Επιτροπής, κατά τη συνεδρίαση της 22ας Απριλίου 1993,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 30ής Ιουνίου 1993,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με Διάταξη της 8ης Ιανουαρίου 1992, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 28 Ιανουαρίου 1992, το Finanzgericht Düsseldorf (Γερμανία) υπέβαλε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τέσσερα προδικαστικά ερωτήματα, σχετικά με την ερμηνεία και το κύρος του άρθρου 3α, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ, του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 13), όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1639/91 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 1991 (ΕΕ L 150, σ. 35).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του ζεύγους Kamp, παραγωγών γάλακτος, και του Hauptzollamt Wuppertal, επί του ζητήματος της ειδικής ποσότητας αναφοράς τους, η οποία καθορίστηκε σε ποσοστό 85 % της ποσότητας γάλακτος επί της οποίας τους είχε χορηγηθεί πριμοδότηση μη εμπορίας.

3 Το 1981, οι σύζυγοι Kamp ανέλαβαν δέσμευση μη εμπορίας για το χρονικό διάστημα από το 1981 μέχρι το τέλος του 1985, βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) 1078/77 του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί θεσπίσεως ενός καθεστώτος πριμοδοτήσεων μη εμπορίας του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων και μετατροπής της αγέλης βοοειδών γαλακτοπαραγωγής (JO L 131, σ. 1). Ως αντάλλαγμα της δεσμεύσεώς τους αυτής, οι σύζυγοι Kamp έτυχαν πριμοδοτήσεως μη εμπορίας που αντιστοιχούσε σε ποσότητα 118 201 kg γάλακτος.

4 Μετά τη λήξη της δεσμεύσεως μη εμπορίας δεν κατόρθωσαν να τύχουν ποσότητας αναφοράς στο πλαίσιο του καθεστώτος πρόσθετης εισφοράς επί του γάλακτος που είχε θεσπιστεί εν τω μεταξύ από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 856/84, του

Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί τροποποιήσεως του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 10), και από τον προαναφερθέντα κανονισμό 857/84. Μετά την τροποποίηση του κανονισμού 857/84 από τον κανονισμό 1639/91, τους χορηγήθηκε ειδική ποσότητα αναφοράς παραδόσεων 100 471 kg, ίση προς το 85 % της ποσότητας για την οποία είχε καταβληθεί η πριμοδότηση μη εμπορίας. Η εφαρμοζόμενη συνολική μείωση, ποσοστού 15 %, καθορίστηκε βάσει του άρθρου 3α, παράγραφος 2, του κανονισμού 857/84, όπως έχει τροποποιηθεί.

5 Οι σύζυγοι Kamp άσκησαν προσφυγή ενώπιον του Finanzgericht Düsseldorf με αίτημα η ειδική τους ποσότητα αναφοράς παραδόσεων να ανέλθει στο 100 % της ποσότητας επί της οποίας τους καταβλήθηκε η πριμοδότηση. Συνεπώς, οι Kamp ζητούν αύξηση της ποσότητάς τους αναφοράς παραδόσεων κατά 17 730 kg.

6 Κρίνοντας ότι η απόφαση που θα εκδώσει εξαρτάται από την ερμηνεία και το κύρος της επίδικης κοινοτικής ρυθμίσεως, το εθνικό δικαστήριο ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

« 1) Έχει το άρθρο 3α, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1639/91, την έννοια ότι το ύψος της περικοπής που εφαρμόζεται στην ειδική ποσότητα αναφοράς καθορίζεται μόνο βάσει του ποσοστού που είναι αντιπροσωπευτικό του συνόλου των περικοπών περιλαμβανομένης, τουλάχιστον, της βασικής μειώσεως, ή μήπως το ύψος της περικοπής καθορίζεται βάσει του ποσοστού που είναι αντιπροσωπευτικό για το σύνολο των εφαρμοζομένων περικοπών προστιθεμένης της βασικής μειώσεως;

2) Είναι έγκυρο το άρθρο 3α, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1639/91, μολονότι δεν είναι σαφής ο τρόπος υπολογισμού της βασικής μειώσεως;

3) Είναι έγκυρο το άρθρο 3α, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1639/91, δεδομένου ότι η ποσότητα ως προς την οποία κτήθηκε, κατά τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1078/77, δικαίωμα για πριμοδότηση στηρίζεται στην παραγωγή του έτους 1981, ενώ τα αντιπροσωπευτικά ποσοστά μειώσεως υπολογίστηκαν με βάση την παραγωγή του 1983 και, κατά συνέπεια, είναι υψηλότερα λόγω της αυξήσεως της παραγωγής μεταξύ των ετών 1981 και 1983;

4) Είναι έγκυρο το άρθρο 3α, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1639/91, καθόσον δεν παρέχεται στα κράτη μέλη, για τον υπολογισμό της ειδικής ποσότητας αναφοράς των παραγωγών οι οποίοι ανέλαβαν υποχρέωση μη εμπορίας κατά τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1078/77, δυνατότητα αντίστοιχη εκείνης που προβλέπει το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 για επιβολή κλιμακωτών μειώσεων;»

Επί του κανονιστικού πλαισίου

7 Πρέπει να υπομνησθεί εκ προοιμίου ότι η κοινοτική ρύθμιση περί πρόσθετης εισφοράς επί του γάλακτος αρχικά δεν περιελάμβανε καμία ειδική διάταξη προβλέπουσα τη χορήγηση ποσότητας αναφοράς στους παραγωγούς οι οποίοι, λόγω δεσμεύσεως που ανέλαβαν βάσει του ως άνω κανονισμού 1078/77, δεν παρέδωσαν γάλα κατά τη διάρκεια του επιλεγέντος από το οικείο κράτος μέλος έτους αναφοράς. Ωστόσο, με τις από 28 Απριλίου 1988 αποφάσεις του, 120/86, Mulder (Συλλογή 1988, σ. 2321, σκέψεις 27 και 28), και 170/86, Von Deetzen (Συλλογή 1988, σ. 2355, σκέψεις 16 και 17), το Δικαστήριο έκρινε ότι η ρύθμιση αυτή ήταν ανίσχυρη, διότι παραβίαζε την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

8 Με τις ως άνω αποφάσεις, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι ο επιχειρηματίας που αυτοβούλως σταμάτησε την παραγωγή του επί ορισμένο χρονικό διάστημα δεν μπορεί ευλόγως να προσδοκά ότι θα μπορεί να αρχίσει εκ νέου την παραγωγή υπό τις ίδιες συνθήκες με αυτές που ίσχυαν προηγουμένως και ότι δεν θα υπάγεται ενδεχομένως σε ορισμένους κανόνες που στο μεταξύ θεσπίστηκαν

στον τομέα της εμπορικής πολιτικής και της διαρθρωτικής πολιτικής (προαναφερθείσες αποφάσεις Mulder, σκέψη 23, και Von Deetzen, σκέψη 12). Αντιθέτως, έκρινε ότι ο επιχειρηματίας αυτός, εφόσον ενθαρρύνθηκε με πράξη της Κοινότητας να αναστείλει την εμπορία των προϊόντων του για ορισμένη περίοδο, χάριν του γενικού συμφέροντος και αντί καταβολής πριμοδοτήσεως, μπορεί ευλόγως να προσδοκά ότι δεν θα υποστεί, με τη λήξη της υποχρεώσεώς του, περιορισμούς που θα τον θίγουν ιδιαιτέρως λόγω ακριβώς του γεγονότος ότι έκανε χρήση των δυνατοτήτων που του παρέχει η κοινοτική ρύθμιση (απόφαση Mulder, σκέψη 24. απόφαση von Deetzen, σκέψη 13).

9 Κατόπιν των αποφάσεων αυτών, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 764/89, της 20ής Μαρτίου 1989, περί τροποποιήσεως του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (JO L 84, σ. 2). Ο κανονισμός αυτός προσέθεσε ένα νέο άρθρο, το 3α, στον κανονισμό 857/84, το οποίο όριζε κατά τα ουσιώδη ότι οι παραγωγοί οι οποίοι, λόγω δεσμεύσεως που ανέλαβαν βάσει του κανονισμού 1078/78, δεν παρέδωσαν γάλα κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς, λαμβάνουν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, ειδική ποσότητα αναφοράς. Κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 3α, η ποσότητα αυτή ήταν ίση προς το 60 % της παραδοθείσας ποσότητας γάλακτος ή ισοδυνάμου γάλακτος που πωλήθηκε από τον παραγωγό κατά τους δώδεκα ημερολογιακούς μήνες που προηγήθηκαν του μήνα καταθέσεως της αιτήσεως περί χορηγήσεως πριμοδοτήσεως μη εμπορίας ή μετατροπής.

10 Αυτός ο κανόνας του 60 % αναγνωρίσθηκε επίσης ως ανίσχυρος από το Δικαστήριο, λόγω παραβιάσεως της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, δεδομένου ότι η επιβολή στους παραγωγούς που αναφέρονται στο άρθρο 3α του κανονισμού 857/84, όπως έχει τροποποιηθεί, περικοπής ποσοστού 40 %, η οποία, όχι μόνο δεν αντιστοιχούσε στο αντιπροσωπευτικό ύψος των ποσοστών περικοπής που ισχύουν για τους παραγωγούς του άρθρου 2, αλλά ήταν υπερδιπλάσια του υψηλοτέρου από τα ποσοστά αυτά, έπρεπε να θεωρηθεί περιορισμός που έθιγε ειδικά την πρώτη αυτή κατηγορία επιχειρηματιών λόγω ακριβώς της αναλήψεως της δεσμεύσεώς τους μη εμπορίας ή μετατροπής (αποφάσεις της 11ης Δεκεμβρίου 1990, C-189/89, Spagl, Συλλογή 1990, σ. I-4539, σκέψεις 24 και 29, και C-217/89, Pastätter, Συλλογή 1990, σ. I-4585, σκέψεις 15 και 20).

11 Κατόπιν των δύο αυτών ως άνω αποφάσεων Spaal και Pastätter, με τον κανονισμό 1639/91 θεσπίστηκε, όσον αφορά τον τρόπο υπολογισμού της ειδικής ποσότητας αναφοράς, ένα νέο άρθρο 3α, παράγραφος 2. Αυτό ορίζει τα εξής:

« Η ειδική ποσότητα αναφοράς καθορίζεται από το κράτος μέλος βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, μειώνοντας την ποσότητα για την οποία κρατήθηκε [διατηρήθηκε] ή αποκτήθηκε το δικαίωμα πριμοδότησης, δυνάμει του κανονισμού (ΕΟΚ) 1078/77, κατά ένα ποσοστό αντιπροσωπευτικό του συνόλου των περικοπών που εφαρμόζονται στις ποσότητες αναφοράς που καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 2, συμπεριλαμβανομένης, εν πάση περιπτώσει, της κατά 4,5 % βασικής μείωσης, ή σύμφωνα με το άρθρο 6. »

12 Κατ' εφαρμογήν της διατάξεως αυτής, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας όρισε το ποσοστό της μειώσεως σε 15 % συνολικά για το κρίσιμο χρονικό διάστημα.

13 Το ποσοστό 15 % αντιστοιχεί στο άθροισμα αφενός μεν του αντιπροσωπευτικού του συνόλου των περικοπών ποσοστού, ήτοι 10,5 %, και του ποσοστού 4,5 % που ισχύει ως βασική μείωση.

14 Σύμφωνα με τις εξηγήσεις που παρέσχε το γερμανικό Ομοσπονδιακό Υπουργείο Τροφίμων, Γεωργίας και Δασών προς το αιτούν δικαστήριο όσον αφορά τον υπολογισμό του ποσοστού 15 %, το αντιπροσωπευτικό του συνόλου των περικοπών ποσοστό, καλούμενο από το υπουργείο «ποσοστό περικοπής», αντιπροσωπεύει τη διαφορά μεταξύ των παραδόσεων που πραγματοποιήθηκαν το 1983 στη Γερμανία και της συνολικής εγγυημένης ποσότητας για τη Γερμανία για τη χρήση 1990/91.

15 Η «βασική μείωση» του άρθρου 3α, παράγραφος 2, του κανονισμού 857/84 προβλέπεται από τον κανονισμό 775/87 του Συμβουλίου, της 16ης Μαρ-

τίου 1987, περί προσωρινής αναστολής μέρους των ποσοτήτων αναφοράς που αναφέρονται στο άρθρο 5γ, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 (ΕΕ L 78, σ. 5). Η βασική μείωση αντιπροσωπεύει το ενιαίο ύψος της προσωρινά αναστελλόμενης αναλογίας των ποσοτήτων αναφοράς που χορηγήθηκαν σε κάθε κράτος μέλος. Αφού τροποποιήθηκε επανειλημμένα, το ύψος της αναλογίας που αφορά το επίδικο χρονικό διάστημα καθορίστηκε σε ποσοστό 4,5 % από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3882/89 του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 1989 (ΕΕ L 378, σ. 6).

Επί του πρώτου ερωτήματος

16 Από την αιτιολογία της Διατάξεως περί προδικαστικής παραπομπής προκύπτει ότι το εθνικό δικαστήριο φρονεί ότι το άρθρο 3α, παράγραφος 2, του κανονισμού 857/84 έχει την έννοια ότι η βασική μείωση δεν προστίθεται στο αντιπροσωπευτικό του συνόλου των περικοπών ποσοστό, αλλ' αντίθετα συμπεριλαμβάνεται σ' αυτό. Το εθνικό δικαστήριο βασίζεται στη διατύπωση της επίδικης διατάξεως, η οποία δεν αντικρούεται από τις αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού 1639/91. Κατά το εθνικό δικαστήριο, η πρόσθεση της βασικής μειώσεως στο αντιπροσωπευτικό ποσοστό, στην οποία προέβη το Hauptzollamt, δεν συμβιβάζεται προς την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων που θεσπίζει το άρθρο 40, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ούτε προς την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

17 Αντιθέτως προς την άποψη του εθνικού δικαστηρίου, ούτε το κείμενο του άρθρου 3α, παράγραφος 2, του κανονισμού 857/84 ούτε η έκτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1639/91 επιτρέπουν, λόγω της ασαφείας τους, την προτεινόμενη ερμηνεία. Συνεπώς, η ερμηνεία πρέπει να βασιστεί στην έννοια και τον σκοπό του άρθρου 3α, παράγραφος 2, του κανονισμού 857/84.

18 Βάσει της επίδικης διατάξεως, η ειδική ποσότητα αναφοράς που χορηγείται σε κάθε παραγωγό ατομικά υπολογίζεται επί μιας βασικής ποσότητας η οποία απεικονίζει το επίπεδο παραγωγής πριν την περίοδο μη εμπορίας. Η βασική ποσότητα μειώνεται πρώτα κατά το ποσοστό που είναι αντιπροσωπευτικό του συνόλου των περικοπών που επιβλήθηκαν εντός του οικείου κράτους μέλους,

ήτοι κατά ποσοστό 10,5 % για την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Η ρητή και χωριστή μνεία της «βασικής μειώσεως» του 4,5 % θα ήταν αδικαιολόγητη αν η μείωση αυτή συμπεριλαμβανόταν ήδη στο αντιπροσωπευτικό ποσοστό.

19 Οι δύο τρόποι μειώσεως των ποσοτήτων αναφοράς επιδιώκουν διαφορετικούς σκοπούς. Η μείωση με την εφαρμογή ενός αντιπροσωπευτικού ποσοστού αποτελούσε μόνο μια πρώτη προσπάθεια μειώσεως των παραδόσεων γάλακτος. Η βασική μείωση του 4,5 % την οποία προβλέπει ο κανονισμός 775/87, όπως έχει τροποποιηθεί, είναι το αποτέλεσμα της προσωρινής αναστολής μιας ενιαίας αναλογίας κάθε ποσότητας αναφοράς. Όπως προκύπτει από την πρώτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 775/87, το μέτρο αυτό αποσκοπεί στην ενίσχυση των ήδη ληφθέντων μέτρων στα πλαίσια του άρθρου 5γ του κανονισμού 804/68, δηλαδή των μέτρων που είχαν ήδη ως αποτέλεσμα τη μείωση την οποία εκφράζει το αντιπροσωπευτικό του συνόλου των περικοπών ποσοστό. Μέσω της προσωρινής αναστολής, η Κοινότητα καταβάλλει μια περαιτέρω προσπάθεια να θέσει υπό έλεγχο τα διαρκή πλεονάσματα στη γαλακτοκομική παραγωγή.

20 Η σώρευση του αντιπροσωπευτικού ποσοστού και της βασικής μειώσεως δεν αντιβαίνει στην αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

21 Πρώτον, πρέπει να επισημανθεί ότι με τις προαναφερθείσες αποφάσεις του, Spagl και Pastätter, το Δικαστήριο διατύπωσε δύο αρχές, κατά τις οποίες, αφενός μεν, ο παραγωγός ο οποίος επαναρχίζει την παραγωγή δεν πρέπει να υπόκειται σε περιορισμούς που τον θίγουν ειδικά, λόγω της δεσμεύσεώς του περί μη εμπορίας, αφετέρου δε, δεν πρέπει να του χορηγούνται πλεονεκτήματα που δεν δικαιούται σε σύγκριση με τους άλλους παραγωγούς. Στη συνέχεια, το Δικαστήριο δέχθηκε ότι το Συμβούλιο μπορεί εγκύρως να εφαρμόσει ένα ποσοστό περικοπής που να αντιστοιχεί στο αντιπροσωπευτικό ύψος των ποσοστών που εφαρμόζονται στους παραγωγούς που συνέχισαν την παραγωγή τους. Το

άρθρο 3α, παράγραφος 2, που προβλέπει την αφαίρεση ενός ποσοστού μειώσεως αντιπροσωπευτικού του συνόλου των εφαρμοζομένων περικοπών, τήρησε τις αρχές της νομολογίας αυτής.

22 Δεύτερον, οι παραγωγοί που επαναρχίζουν την παραγωγή δεν μπορούν, κατά τη λήξη της περιόδου μη εμπορίας τους, να προσδοκούν ευλόγως ότι θα εξαιρεθούν της εφαρμογής των διατάξεων που είναι αναγκαίες για τη μείωση της παραγωγής γάλακτος ακόμη και της προσωρινής αναστολής μέρους της ποσότητας αναφοράς, την οποία επιβάλλει ο κανονισμός 775/87 στο σύνολο των άλλων παραγωγών και η οποία καθορίστηκε σε ποσοστό 4,5 % για το επίδικο χρονικό διάστημα.

23 Η ερμηνεία που απορρέει από την αρχή της σωρεύσεως του αντιπροσωπευτικού ποσοστού και της βασικής μειώσεως δεν παραγνωρίζει την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων.

24 Ενόψει των στοιχείων της δικογραφίας πρέπει να επισημανθεί ότι, αντιθέτως προς την άποψη του εθνικού δικαστηρίου, η σώρευση του αντιπροσωπευτικού ποσοστού και της βασικής μειώσεως δεν σημαίνει ότι η μείωση του 4,5 % λαμβάνεται υπόψη δύο φορές. Συγκεκριμένα, το αντιπροσωπευτικό ποσοστό έχει υπολογιστεί, λόγω του διαφορετικού χαρακτήρα των δύο αυτών ειδών μειώσεων, βάσει των πραγματικών περικοπών, εξαιρουμένης της βασικής μειώσεως.

25 Η βασική μείωση του 4,5 % απεικονίζει μόνο την προσωρινή αναστολή μιας αναλογίας της συνολικής εγγυημένης ποσότητας κάθε κράτους μέλους για την οικεία περίοδο. Επειδή το ποσοστό της βασικής αυτής μειώσεως είναι το ίδιο σε όλα τα κράτη μέλη, η μείωση έχει χαρακτήρα ενιαίας περικοπής. Επιπλέον, το ποσοστό του 4,5 %, που εφαρμοζόταν σε όλους τους παραγωγούς κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα, έχει τον ίδιο οικονομικό σκοπό, δηλαδή τη μείωση της παραγωγής.

26 Από τις σκέψεις αυτές προκύπτει ότι το άρθρο 3α, παράγραφος 2, του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό 1639/91, έχει την έννοια ότι η βασική μείωση προστίθεται στο ποσοστό που αντιπροσωπεύει το σύνολο των περικοπών οι οποίες εφαρμόζονται στις ποσότητες αναφοράς που καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 2.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

27 Με το ερώτημα αυτό, όπως διασαφηνίζεται από την αιτιολογία της Διατάξεως περί προδικαστικής παραπομπής, το εθνικό δικαστήριο διερωτάται ως προς το κύρος του άρθρου 3α, παράγραφος 2, του κανονισμού 857/84, καθόσον προβλέπει μια βασική μείωση κατά 4,5 %. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, σύμφωνα με την έβδομη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1639/91, το ως άνω ποσοστό καθορίζεται από τις διατάξεις του κανονισμού 775/87, ενώ ο κανονισμός αυτός δεν προέβλεψε τέτοιο ποσοστό.

28 Πρέπει να υπομνησθεί ότι ο κανονισμός 775/87 πράγματι προέβλεψε το ποσοστό του 4,5 %. συγκεκριμένα, ο κανονισμός αυτός τροποποιήθηκε επανειλημμένα, το δε εφαρμοστέο ποσοστό κατά την έκδοση του κανονισμού 1639/91 καθορίστηκε από τον τροποποιητικό κανονισμό 3882/89.

29 Επομένως, ο τρόπος προσδιορισμού της βασικής μειώσεως που προβλέπεται από το άρθρο 3α, παράγραφος 2, του κανονισμού 857/84 μπορεί να καθοριστεί αντικειμενικά και δεν είναι ικανός να θίξει το κύρος της διατάξεως αυτής, όπως αυτή τροποποιήθηκε από τον κανονισμό 1639/91.

Επί του τρίτου ερωτήματος

30 Με το ερώτημα αυτό, όπως διασαφηνίζεται από την αιτιολογία της Διατάξεως περί προδικαστικής παραπομπής, το εθνικό δικαστήριο διερωτάται ως προς το κύρος του άρθρου 3α, παράγραφος 2, του κανονισμού 857/84, στο μέτρο κατά το οποίο θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι παραβιάζει την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων την οποία θεσπίζει το άρθρο 40, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης. Κατά τη συλλογιστική αυτή, το άρθρο 3α, παράγραφος 2, θέτει σε μειονεκτική θέση τους παραγωγούς οι οποίοι ανέλαβαν δέσμευση μη εμπορίας, εφόσον η τελευταία χρονιά παραγωγής τους ήταν προγενέστερη του 1981. Δεδομένου ότι το αντιπροσωπευτικό των περικοπών ποσοστό υπολογίζεται στη Γερμανία βάσει της παραγωγής γάλακτος το 1983, το ύψος του απεικονίζει την αύξηση της παραγωγής η οποία σημειώθηκε μεταξύ 1981 και 1983 και στην οποία πάντως δεν συνέβαλαν οι ευρισκόμενοι στην κατάσταση του ζεύγους Kamp παραγωγοί.

31 Γίνεται εκ προοιμίου δεκτό ότι το να ληφθεί υπόψη η αυξημένη παραγωγή του 1983 ως βάση υπολογισμού του αντιπροσωπευτικού ποσοστού, μπορεί να θέσει σε μειονεκτική θέση τους εμπλεκομένους στην κύρια δίκη παραγωγούς.

32 Ωστόσο, λόγω του υποθετικού χαρακτήρα της πιθανής αυξήσεως της γαλακτοκομικής παραγωγής των παραγωγών οι οποίοι μετέσχαν στο καθεστώς μη εμπορίας κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα, το Συμβούλιο ήταν υποχρεωμένο να καταφύγει σε συνολική σύγκριση κατά κατηγορίες παραγωγών, προκειμένου να ρυθμίσει νομοθετικά τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς υπέρ των παραγωγών που επαναρχίζουν την παραγωγή.

33 Συναφώς, δικαίως το Συμβούλιο στηρίχθηκε στην υπόθεση ότι η κατηγορία παραγωγών που ανέλαβε δέσμευση μη εμπορίας δεν μπορεί να συγκριθεί με την ολιγάριθμη ομάδα παραγωγών οι οποίοι, συνεχίζοντας την παραγωγή τους, κατόρθωσαν να την αυξήσουν κατά το χρονικό διάστημα από το 1981

έως το 1983. Η σύγκριση πρέπει να γίνεται με το σύνολο των παραγωγών οι οποίοι συνέχισαν την παραγωγή τους. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι η αύξηση της παραγωγής είναι δυνατόν να οφείλεται σε διαφόρους παράγοντες, ο κοινοτικός νομοθέτης δεν ήταν υποχρεωμένος να στηριχθεί στην υπόθεση ότι οι παραγωγοί που επαναρχίζουν την παραγωγή τους θα είχαν συμβάλει στην αύξηση αυτή αν δεν είχαν διακόψει τη δραστηριότητά τους. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, το Συμβούλιο ήταν ελεύθερο να θεωρήσει ότι η εν λόγω κατηγορία παραγωγών βρίσκεται στην ίδια κατάσταση με τους παραγωγούς οι οποίοι συνέχισαν να παράγουν, ανεξαρτήτως του αν αυτοί είχαν συμβάλει ή όχι σε οποιαδήποτε αύξηση.

34 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι προσφεύγοντες επισήμαναν ότι η μέθοδος την οποία επέλεξε το Συμβούλιο είναι δυσμενέστερη γι' αυτούς σε σχέση με αυτήν που δέχθηκε το Δικαστήριο στην απόφαση της 19ης Μαΐου 1992, επί των υποθέσεων C-104/89 και C-37/90, Mulder II (Συλλογή 1992, σ. I-3061).

35 Ωστόσο, δεν είναι δυνατόν να γίνεται σύγκριση μεταξύ του υπολογισμού της υποθετικής ποσότητας αναφοράς την οποία θα έπρεπε να λάβει ένας παραγωγός στο παρελθόν, υπολογισμού ο οποίος πραγματοποιείται από τα δικαστήρια στο πλαίσιο εκδικάσεως αγωγών με βάση την εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας, προκειμένου να καθοριστεί το ύψος της αποζημιώσεως, και του υπολογισμού της μελλοντικής ποσότητας αναφοράς της οποίας μπορεί να τύχει ένας παραγωγός, υπολογισμού ο οποίος πραγματοποιείται από το Συμβούλιο, δυνάμει ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως.

36 Επομένως, διαπιστώνεται ότι το άρθρο 3α, παράγραφος 2, του κανονισμού δεν είναι ανίσχυρο εκ του λόγου ότι η ποσότητα ως προς την οποία κτήθηκε, κατά τον κανονισμό 1078/77, δικαίωμα πριμοδοτήσεως στηρίζεται στην παραγωγή ενός έτους προγενέστερου του έτους αναφοράς 1981, ενώ το αντιπροσωπευτικό ποσοστό του συνόλου των μειώσεων υπολογίστηκε με βάση την αυξημένη παραγωγή ενός άλλου έτους αναφοράς, δηλαδή του 1983.

Επί του τετάρτου ερωτήματος

37 Με το ερώτημα αυτό, όπως διασαφηνίζεται από την αιτιολογία της Διατάξεως περί προδικαστικής παραπομπής, το εθνικό δικαστήριο διερωτάται ως προς το κύρος του άρθρου 3α, παράγραφος 2, του κανονισμού 857/84, κατά το μέτρο που το άρθρο αυτό θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι παραβιάζει την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων την οποία θεσπίζει το άρθρο 40, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, για λόγο πέραν αυτού που προβάλλεται στο πλαίσιο του προηγουμένου ερωτήματος. Το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 857/84, χορηγεί δυνατότητα κλιμακώσεως των ποσοστών μειώσεως, υπέρ ορισμένων κατηγοριών παραγωγών οι οποίοι συνέχισαν την παραγωγή τους, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες των κατηγοριών αυτών. Σύμφωνα με τα προβαλλόμενα από το εθνικό δικαστήριο στοιχεία ερμηνείας, τα οποία όμως αμφισβητήθηκαν από το Ηνωμένο Βασίλειο, από το Συμβούλιο και από την Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το άρθρο 3α, παράγραφος 2, αποκλείει την κλιμάκωση αυτή για το σύνολο των παραγωγών οι οποίοι επανήρχισαν την παραγωγή τους μετά από μια περίοδο μη εμπορίας. Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι μικροί παραγωγοί, όπως οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης, τίθενται, εν μέρει τουλάχιστον, σε μειονεκτική θέση. Πρέπει να φέρουν ένα επιπλέον βάρος, εφόσον δεν τους χορηγούνται τα ποσοστά περικοπών τα οποία προβλέπει η γερμανική νομοθεσία κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2, παράγραφος 2, υπέρ των μικρών παραγωγών οι οποίοι δεν διέκοψαν την παραγωγή τους κατ' εφαρμογήν δεσμεύσεως περί μη εμπορίας.

38 Διαπιστώνεται συνεπώς ότι, όπως διαπίστωσε ο γενικός εισαγγελέας με τις προτάσεις του, το άρθρο 3α, παράγραφος 2, του κανονισμού 857/84 επιτρέπει την κλιμάκωση του αντιπροσωπευτικού ποσοστού κατά τις κλιμακώσεις που προβλέπει το άρθρο 2, παράγραφος 2, λόγω του ότι το ποσοστό αυτό πρέπει να υπολογίζεται σύμφωνα με αντικειμενικά κριτήρια. Ωστόσο, λόγω της υποθετικής εξελίξεως της παραγωγής της κατηγορίας παραγωγών οι οποίοι ανέλαβαν σε δεδομένη στιγμή δέσμευση περί μη εμπορίας, η δυνατότητα κλιμακώσεως είναι δυσχερής. Το αντιπροσωπευτικό ποσοστό δεν μπορεί να κλιμακώνεται στην πράξη παρά μόνο ανάλογα με το ύψος των παραδόσεων ορισμένων κατηγοριών υποχρέων, δηλαδή ανάλογα με το μέγεθος της εκμεταλλεύσεως.

39 Συνεπώς, διαπιστώνεται ότι το άρθρο 3α, παράγραφος 2, επιτρέπει την κλιμάκωση του αντιπροσωπευτικού ποσοστού ανάλογα με το μέγεθος της εκμεταλλεύσεως. Δεν είναι συνεπώς δυνατόν να αμφισβητηθεί το κύρος της διατάξεως αυτής λόγω μιας υποθετικής ελλείψεως δυνατότητας κλιμακώσεως υπέρ των μικρών παραγωγών.

Επί των δικαστικών εξόδων

40 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν οι Κυβερνήσεις της Γερμανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου, το Συμβούλιο και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίοι κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε, με Διάταξη της 8ης Ιανουαρίου 1992, το Finanzgericht Düsseldorf, αποφαίνεται:

1) Το άρθρο 3α, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφο-

ράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ, του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1639/91 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 1991, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό 1639/91, έχει την έννοια ότι η βασική μείωση προστίθεται στο ποσοστό που αντιπροσωπεύει το σύνολο των περικοπών οι οποίες εφαρμόζονται στις ποσότητες αναφοράς που καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 2.

2) Από την εξέταση των λοιπών υποβληθέντων ερωτημάτων δεν προέκυψε κανένα στοιχείο ικανό να θίξει το κύρος του άρθρου 3α, παράγραφος 2, του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1639/91.

Moitinho de Almeida Joliet Rodríguez Iglesias

Grévisse Zuleeg

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 5 Μαΐου 1994.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

J. C. Moitinho de Almeida